

Hoera voor herkenbaarheid

Speech op het CDA-congres te Groningen, 3 november 2018

Welkom in Groningen! En in het bijzonder: welkom in Stad!

Voor de niet-Groningers: niet *de* stad, maar Stad, zonder lidwoord.

Meer is niet nodig.

Want in de wijde omtrek weten noordelingen dat dat de plek is waar je heen moet.

Ain pronkjewail in golden raand, is Stad in Ommelaand.

Het Gronings volkslied dat iedere eerstejaars student hier leert voor het Gronings Ontzet – essentieel namelijk om een echte Groninger te zijn.

Dat volkslied zing je met z'n allen, luid en duidelijk:

*Van Lauwerzee tot Dollard tou
van Drenthe tot aan 't Wad
doar gruit, doar bluit ain wonderlaand
rondom ain wondre stad.*

Spreekt voor zich!

Maar ik vraag op dit CDA-congres speciale aandacht voor het derde couplet:

*Doar woont de dege degelkhaaid
de wille, vast as stoal
doar vuilt het haart wat tonge sprekt
in richt en slichte toal.*

Even ondertiteling:

*Daar woont de stoere degelijkheid
de wil, onwrikbaar als staal
daar voelt het hart wat de tong spreekt
rechtuit, in verstaanbare taal.*

Ik zou toch zeggen: *hardcore CDA* ! Dat biedt perspectief voor de verkiezingen!

Ik wil een lans breken voor de herkenbaarheid.

Voor mensen uit één stuk. Voor betrouwbare politiek en koersvast besturen, geworteld in doorleefde principes.

Voor compassie, duurzaamheid en de menselijke maat.

Voor authenticiteit en toekomstbestendigheid. Voor politiek die thuis geeft en uitkomst biedt.

Dat is het CDA!

Herkenbare politici

En het zijn de mensen die het CDA gezicht geven.

Christendemocratie *is* omdat er mensen zijn die het waar maken.

Hannie van Leeuwen was zo iemand. Daar stond ze, op het CDA-congres, op die roemruchte 2^e oktober 2010. Wat was ze tegen de samenwerking met de PVV in het eerste kabinet Rutte. "Ik stem tegen", zei ze daar in die Rijnlandhal in Arnhem, "maar ik loop niet weg. Ik blijf vechten. Samen zijn we verantwoordelijk voor het CDA en voor de toekomst".

Haar hele leven heeft Hannie gestaan voor haar waarden, voor haar principes. "Hannie heeft het aura gekregen van een hoedster van de zwakkeren, ouderen, misdeelden en zieken", schreef Pieter Gerrit Kroeger in zijn prachtige artikel bij het overlijden van Hannie. "en dat wás zij ook, op haar manier. Maar zij was dit vanuit een allesbehalve 'links' of 'progressief' mens- en wereldbeeld". Ze deed dat juist omdat ze pal stond voor sociale samenhang. Voor het christelijk-sociaal denken waaruit we voortkomen. Tegen de tijdgeest van de individualisering, flexibilisering, van het 'moet kunnen' en het 'opkomen voor jezelf".

Verzetsvrouw Hannie van Leeuwen verzette zich ook daartegen. Eigenwijs, sociaal, gepassioneerd, volhardend, trouw en scherp, tot het laatst toe. Wij herdenken Hannie met ere.

Wij houden van herkenbare politici, in binnen en buitenland. Wij zijn er trots op politieke familie te zijn van Angela Merkel – moedig en standvastig, ook bij de aankondiging van haar afscheid. Een eigenzinnige vrouw die al jarenlang staat voor de meest fundamentele waarden van Europa. Stabiel in woelige tijden. Pal voor principes die ook de onze zijn. Een vrouw uit één stuk.

Wij zijn trots op onze Rafal Trzaskowski, die vorige week werd gekozen als burgemeester van Warschau. Tegen de heersende autoritaire trend van regeringspartij PIS in. Hij is een collega van Esther de Lange als vice-voorzitter van de EVP. En als een echte christendemocraat staat hij in Polen wél voor de rechtsstaat, voor de democratie, voor onafhankelijke rechters en journalisten. Een man uit één stuk.

En wij zijn trots op onze eigen mensen, midden in de vuurlinie. We zijn trots op burgemeesters, die, boven de partijen, de rug recht houden, niet zwichten voor bedreiging, burgervaders en -moeders blijven, die doen wat moet worden gedaan, tégen de ondermijning, voor de burgers.

Wij zijn trots op Jos Wiene, burgemeester van Haarlem. En met hem op alle gezagsdragers die het recht, de orde en de samenleving hoog houden!

Een herkenbaar CDA

Herkenbare politiek, daarbij gaat het om onze inhoud én om onze stijl. Om waar we voor staan en om hoe we dat doen.

Wij bestaan niet om onszelf in stand te houden, maar omdat we verschil maken, iets toevoegen. Kenmerkend voor ons is dat we inzetten op de kracht van de samenleving. Op de verbindende kracht daarvan en op het ongeëvenaarde vermogen om dingen voor elkaar te krijgen. Dat is eigen aan het CDA.

Eigenheid is nodig, maar niet altijd simpel. De wereld om ons heen denkt vaak in andere eenheden. Wij vinden dat de klimaatdoelstellingen onverkort gehaald moeten worden. En we weten dat dat niet kan zonder draagvlak. Het lukt alleen dankzij de inzet van mensen zelf. Als mensen zelf manieren verzinnen om energie te besparen, zelf energie gaan maken en

minder of anders te gaan reizen. Alleen dan maken we meters. En dat heeft meer effect dan verboden en belastingen.

Maar de planbureaus kunnen slecht uit de voeten met draagvlak. En zo lijken we in de modellen minder duurzaam. Maar de praktijk laat wat anders zien. Met een model zijn de toekomstige generaties niet geholpen. Met de kracht van de samenleving wel.

Wij staan voor een manier van met elkaar omgaan. We staan voor respect, ruimte voor het verschil, geven en nemen, nadenken en nuance. Dat is voor het CDA onopgeefbaar, ook als anderen kiezen voor platheid. Heel goed, Sybrand, dat je opstond bij de Algemene Beschouwingen omdat er grenzen werden overschreden en dat je een statement maakte tegen het gescheld. In Buma-termen: Chapeau!

Het belang van resoluties

Ik wil ook complimenten geven aan u, aan de leden, aan het congres. Om iets wat we volstrekt vanzelfsprekend vinden: de resoluties die hier aan de orde komen. Ieder lid kan meestemmen. En we stemmen over wat leden belangrijk vinden. Zo hebben de leden het laatste woord. En geven ze munitie aan onze volksvertegenwoordigers.

De resolutie voor toegankelijker onderwijs zorgt ervoor het allereerste expertisenetwerk daarvoor nu voorstellen uitwerkt. Joany Krijt en haar mensen presenteren dat op het volgende congres in februari.

De resoluties over de loondispensatie en over versterking van het MKB nam de fractie mee naar de onderhandelingstafel. En zo kon René Peters de staatssecretaris van betere plannen voorzien. Voor meer kans op werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

En toen de dividendbelasting van tafel ging, deed Sybrand Buma goede zaken voor het MKB. De nieuwe voorman van MKB-Nederland Jacco Vonhoff wilde meer geld op de rekening van MKB-bedrijven. Zodat ze bijvoorbeeld investeringen kunnen doen om hun klimaatdoelstellingen te halen.

En de resolutie over de grotere inspanning van mannen en vrouwen voor meer vrouwen in de politiek heeft nu al geleid tot dit actieplan. Vier maanden geleden heeft u de resolutie met enorme steun aangenomen. Dat verplicht tot iets. Ik verwacht dus dat u dit plan nu op alle fronten in praktijk gaat brengen: de politiek verdient meer vrouwen. En er zijn er genoeg!

Resoluties als munitie, als markering, als schijnwerpers op wat CDA-ers belangrijk vinden. Ze zijn goud waard. En ze houden het debat in de partij levend. De kennis en betrokkenheid van tienduizenden leden, is de kracht van de grootste ledenpartij van Nederland.

Maar daar is het niet klaar mee. We zijn trots op herkenbare CDA'ers. En ik koppel daar meteen een oproep aan: wees zelf ook herkenbaar. Wees vindbaar.

Daar zijn tegenwoordig fantastische instrumenten voor. Onze favoriete app heet 'Dirk' – naar de maker Dirk-Sierd de Vries. Ik wil jullie allemaal vragen om te helpen. Vul vandaag of anders uiterlijk dit weekend nog Dirk in. Maak jezelf vindbaar, met jouw capaciteiten, interesse, ervaring, met alles wat je in huis hebt. Schrijf je in op Dirk, met je relatienummer, en als je dat niet meer weet, vraag het je secretaris en het staat ook gewoon op de wikkel van de CDA.nl die over een paar weken weer in de bus valt. Gaat het te snel, het staat allemaal ook in de digitale nieuwsbrief van aanstaande vrijdag.

Het is enorm belangrijk dat we elkaar kunnen vinden. Dat we elkaars kwaliteit herkennen en inzetten waar dat mogelijk is. Schrijf je dus in, doe het voor het CDA, doe het voor je gemeente, doe het voor de zaak die jij belangrijk vind, of doe het voor mij .

Herkenbare lijsttrekkers

Wij zijn ook trots op mensen die hun gezicht willen verbinden aan het CDA. Vandaag kiezen we twee lijsttrekkers. Inderdaad twee herkenbare christendemocraten. Ben Knapen, slim, breed, gerespecteerd, ervaren, ooit journalist en hoofdredacteur, ooit staatssecretaris en nog steeds hoogleraar en ook nog een aardig mens – wat mooi dat jij onze Eerste Kamerlijst wilt aanvoeren!

En Esther de Lange, 43, maar al voor de tweede keer lijsttrekker, vicevoorzitter van zowel de Europese Volkspartij, als van de EVP-fractie in het Europe Parlement, gepokt en gemazeld in Europa, waar ze, kan ik u uit eigen waarneming zeggen, veel waardering en gezag heeft en van alles voor elkaar krijgt. En ook zij is een leuk mens – sommige mensen hebben alles, inderdaad!

Van Lauwerszee tot Dollard tou, van Drenthe tot aan 't Wad... We hebben bij deze herindelingsgemeenten hier en in het hele land markante lijsttrekkers – 12 in totaal.

U heb René Bolle denk ik al overal zien hangen - met zijn hele gezin - , lijsttrekker voor Groningen, Haren en Ten Boer.

En elders in deze provincie Kristel Rutgers, lijsttrekker van Het Hogeland en Hielke Westra, voor een kerngezond Westerkwartier.

Aan de andere kant van de provinciegrens Lieuwe Sytsma van Noardeast-Fryslân.

En elders in het land Dittie van der Zee (West-Betuwe), Paul Boogaard (de Hoeksche Waard), Ad van Rees (Molenlanden), Theo Alkemade (Noordwijk), Maria de Jong (Vijfherenlanden), Roland van Vught (Altena), Mariëtte Sedee (Haarlemmermeer) en Roy van den Broeck (Beekdalen) – totaal verschillende, en tegelijk heel herkenbare CDA-ers.

En achter die lijsttrekkers honderden herkenbare kandidaten. Bekende gezichten. Mensen die hun nek uitsteken. Die in twaalf herindelingsgebieden het allerbeste willen geven voor hun gemeente, voor de publieke zaak, voor wat zij belangrijk vinden. We wensen hen superveel succes in deze campagne. Wees herkenbaar. Geef het CDA smoel!

Slot

Beste mensen,

In mijn eigen Groningen een optimistische congres toespraak - zonder te ontkennen dat politiek zwaar werk is, en regeren een spijkerbed.

Herkenbaarheid komt niet vanzelf. Niet in Groningen, en elders evenmin.

Maar we staan er niet alleen voor. We doen het samen.

We gaan het samen doen. Dat was mijn motto toen ik 2011 jullie voorzitter werd. Volgend voorjaar zit mijn tweede termijn er op – en meer mag niet van de statuten. Dus het volgende congres zal mijn laatste zijn. Twaalf herindelingsverkiezingen, twee kandidatenlijsten voor de verkiezingen volgend jaar, één Europees verkiezingsprogramma en

een mooie campagne voor de Statenverkiezingen – en dan nemen we vrolijk afscheid in februari. We gaan er nog drie prachtige maanden van maken!

Met opnieuw verkiezingen waarbij wij de grootste landelijke lokale partij van Nederland zijn.

Met opnieuw een partij die de kracht van de samenleving laat zien.

Met opnieuw een keuze voor een land dat we door willen geven.

Op elke plek waar we ons inzetten voor elkaar.

Daaraan zijn wij herkenbaar.

Daardoor maken we verschil

Van Rotterdam tot Dollard tou. Van Brussel tot aan 't Wad.

Daar zit onze kracht.

Dat maakt ons uniek en onmisbaar

Dat geeft ons vertrouwen in de toekomst.

In een land dat we door willen geven.